

Workshop: De-implementatie van niet-gepaste verpleegkundige handelingen

Leti van Bodegom-Vos, LUMC
Anja Brunsveld-Reinders, LUMC
Milou Cremers, ErasmusMC

Disclosure belangen sprekers

(potentiële) belangenverstremgeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	

Sprekers

Leti van Bodegom – Vos
Senior onderzoeker LUMC

Anja Brunsveld - Reinders
Senior adviseur LUMC

Milou Cremers
Junior onderzoeker EMC

Doel workshop

Inzicht

- Wat zijn niet-gepaste zorghandelingen?
- Wat is de-implementatie en hoe pak je het aan?
- Waarom komen niet-gepaste zorghandelingen (nog) voor in de praktijk?

Bewustwording

Inleiding de-implementatie: Leti van Bodegom-Vos

“Terugdringen van katheters in ziekenhuis rondom OK”

– Anja van Brunsveld-Reinders

“Terugdringen van niet-gepaste zorghandelingen in de wijk (Dimple)” - Milou Cremers

De-implementatie

De-implementatie is het planmatig terugdringen van *niet-gepaste* zorghandelingen, ofwel zorghandelingen die geen bewezen waarde (meer) hebben.

Niet-gepaste zorghandelingen

'Beter Laten' aanbevelingen

Wat is het?

Een 'Beter Laten' aanbeveling is een aanbeveling die een verpleegkundige handeling afraadt of aanraadt er terughoudend mee te zijn.

- In 2017: 66 'Beter Laten' aanbevelingen gepubliceerd
- In mei 2023: 67 'Beter Laten 2.0' aanbevelingen gepubliceerd
- Een top 5 per sector: Ziekenhuiszorg, Wijkverpleging, Verpleeghuiszorg, Verstandelijke gehandicaptenzorg, Geestelijke gezondheidszorg.

G. Huisman-de Waal et al. Beter Laten, Beter doen lijsten voor verpleegkundigen en verzorgenden. IQ Healthcare 2023.

Voorbeelden 'Beter laten' Handelingen

Top 5 'Beter Laten' handelingen

Verpleegkundigen en verzorgenden vinden dit de belangrijkste 'Beter Laten' handelingen om leed, tijd en daarmee kosten te besparen.

	Screening op eenzaamheid en casefinding is NIET zinvol.	Besparing: -20 min Onnodige belasting
	VERMIJD overbodige lagen onder de cliënt met risico op decubitus.	-5 min Decubitus
	Douche niet te vaak en NIET te warm.	-25 min Huid-irritatie/jeuk
	Gebruik GEEN vrijheidsbeperkende maatregelen bij een delier.	-5 min Fysieke beperking
	Spoel de blaas NOOIT om een urineweginfectie te voorkomen.	-10 min Onnodige belasting

Wijkverpleging

Top 5 'Beter Laten' handelingen

Verpleegkundigen en verzorgenden vinden dit de belangrijkste 'Beter Laten' handelingen om leed, tijd en daarmee kosten te besparen.

	Gebruik GEEN vrijheidsbeperkende maatregelen bij een delier.	Besparing: -20 min Fysieke beperking
	VERMIJD overbodige lagen onder de patiënt met risico op decubitus.	-5 min Decubitus
	Desinfecteer je handen na het handen wassen NIET .	-3 min Huid-irritatie
	VERWIJDER materialen die bijdragen aan onrustig gedrag of een delier.	+5 min Discomfort
	Gebruik GEEN bedekkend verbandmateriaal bij primair gesloten wonden.	-5 min Onnodige belasting

Ziekenhuiszorg

Hoe vaak doen we 'Beter Laten' handelingen nog?

Geprioriteerde handelingen per sector	Hoe veel V&V voeren deze handeling uit? (%)
Ziekenhuis	
Gebruik geen vrijheidsbeperkende maatregelen bij een delier.	56,4%
Vermijd overbodige lagen onder de patiënt met risico op decubitus.	47,0%
Desinfecteer je handen na het handen wassen niet.	51,7%
Verwijder materialen die bijdragen aan onrustig gedrag of een delier.	36,9%
Gebruik geen bedekkend verbandmateriaal bij primair gesloten wonden.	36,2%
Wijkverpleging	
Screening op eenzaamheid en casefinding is niet zinvol.	49,6%
Vermijd overbodige lagen onder de patiënt met risico op decubitus.	44,2%
Douche niet te vaak, niet te warm en gebruik niet te veel zeep bij jeuk.	25,2%
Gebruik geen vrijheidsbeperkende maatregelen bij een delier.	30,1%
Spoel de blaas nooit om een urineweginfectie te voorkomen.	22,8%

G. Huisman-de Waal et al. Beter Laten, Beter doen lijsten voor verpleegkundigen en verzorgenden. IQ Healthcare 2023.

En hoe zit het met jullie?

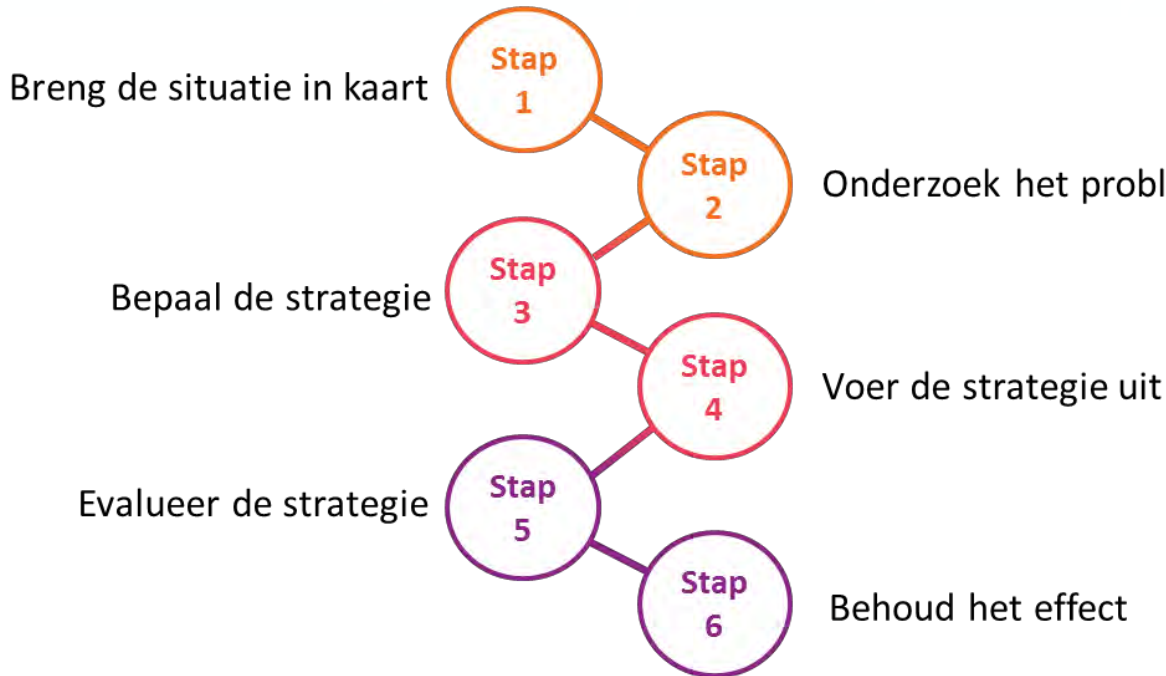
Uit welke sector komen jullie? (Ziekenhuiszorg, Wijkverpleging, Verpleeghuiszorg, Verstandelijke gehandicaptenzorg, Geestelijke gezondheidszorg).

Welke niet-gepaste zorghandeling wordt er bij jullie op de afdeling/ binnen het team (nog) gedaan?

Denk 1 minuut na.

De-implementatie: hoe pak je dat aan?

Dulmen S van, Kool T, Verkerk E. Deimplementatiegids voor het terugdringen van niet-gepaste zorg in uw organisatie. Nijmegen, IQ healthcare, 2019.

DURIN

De-implementatie van urineverblijfskatheters binnen de neurochirurgie

J.M. Nollen, A.H. Brunsveld-Reinders, W.C. Peul, W.F van Furth

Aanleiding en populatie

Transspheoidale resecties van hypofysetumoren

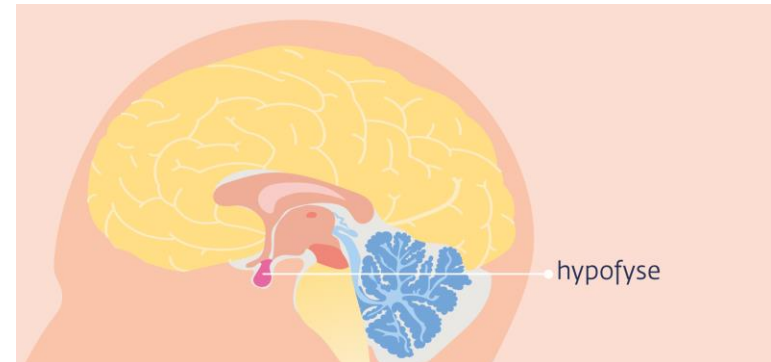
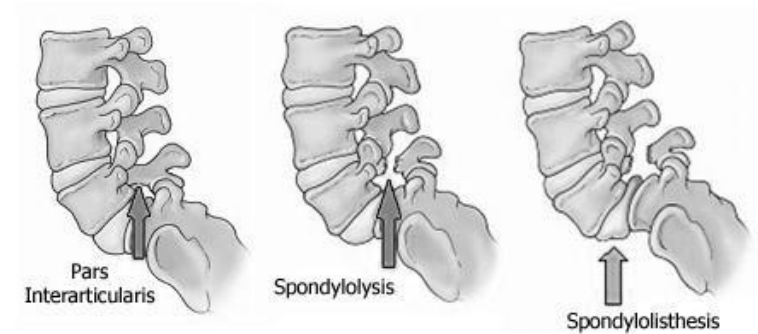
Spinale spondylodese operaties

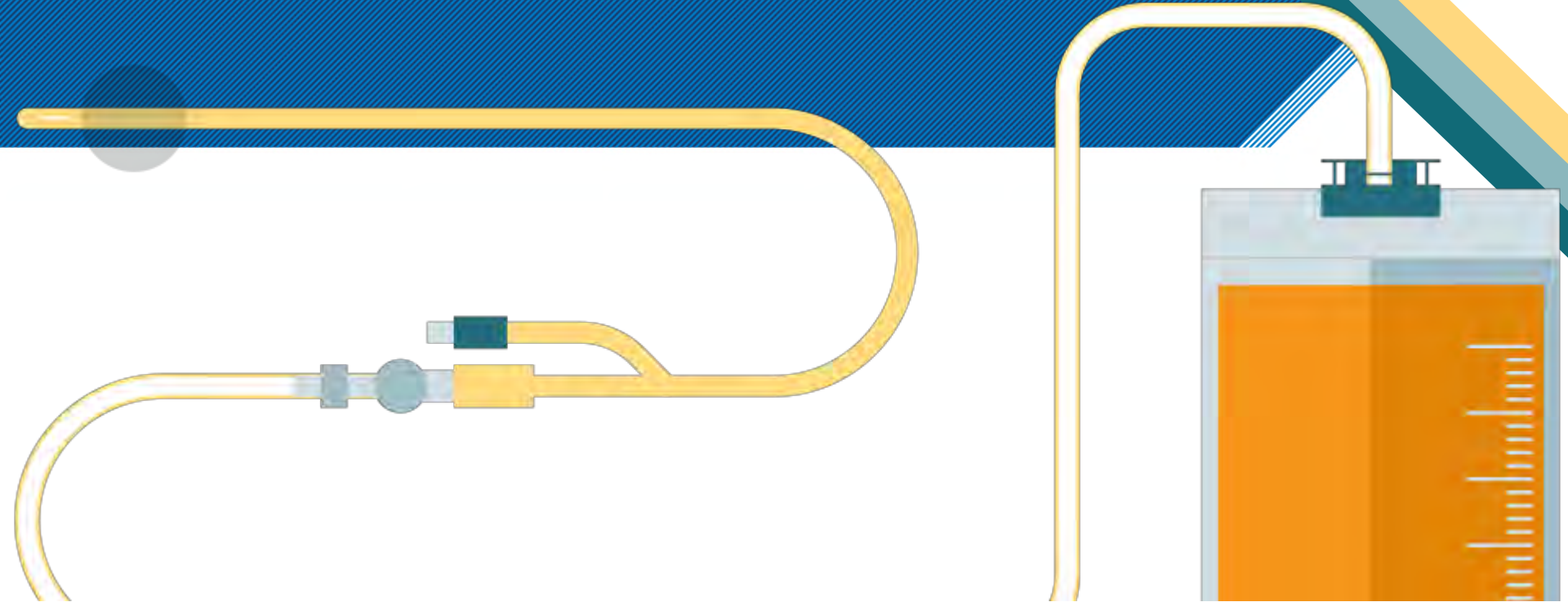
Korte operatieduur

Niet standaard mobilisatiebeperking

Vochtbalans

Gemak verpleegkundige/patiënt

Doelstellingen

Reduceren aantal onterecht ingebrachte urine verblijfskatheters
Reduceren aantal urine verblijfskatheters + onterechte eenmalig
katheterisaties

•“Geen katheter, tenzij.....”

Opzet studie

- Voormeting 2018 – 2021
- Nameting 2022
- Dossieronderzoek
- Enquêtes patiënten en zorgverleners
- De-implementatie strategieën

DURIN

De-implementatie van
URIne verblifskathetergebruik
op de operatiekamer en
verpleegafdeling bij
Neurochirurgische patiënten

Uitgangspunt:
Geen urineverblifskatheter tenzij...

Geen verblifskatheter tijdens/na de volgende operaties:

- Een transsfenoidale resectie van een hypofyse adenoom
- Spinale spondylotomie operatie

Tenzij:

Operatieduur

Langdurige bedrust

Wat is een urineverblifskatheter?

Een verblifskatheter is een dun slangetje dat via de plasbuis in de blaas wordt gebracht. Om te voorkomen dat de katheter uit de blaas glijdt, zit er aan het uiteinde een ballonnetje dat gevuld wordt met water. Door de katheter kan de urine aflopen in een urine-opvangzak.

Risico's urineverblifskatheter:

Discomfort

Urineweginfecties

Verminderde mobiliteit

Pijn

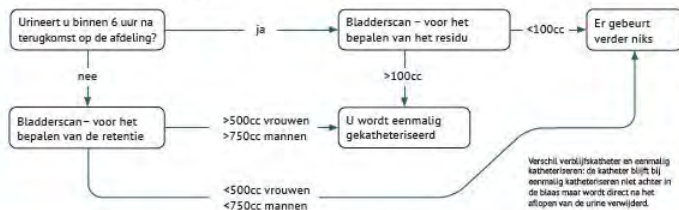
Antibiotica gebruik

Langere ligduur

Gevolgen urineweginfecties:

Wat gebeurt er na de operatie?

Wat kunt u als patiënt zelf doen?

Snel na de operatie mobiliseren

Problemen met urineren en/of mobiliseren aangeven bij de verpleegkundige

De-implementatie strategieën

Educatie:

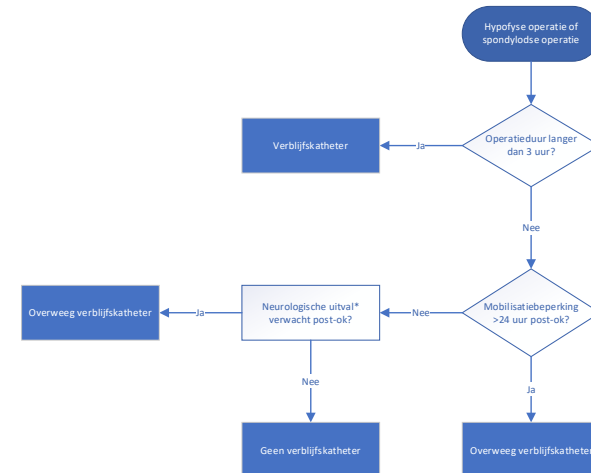
- Uitleg geven in ziekenhuizen (vooraf en tussendoor)
- Interactieve filmpjes

Disseminatie

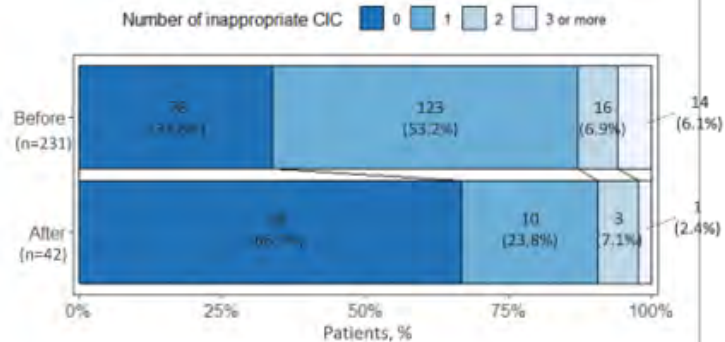
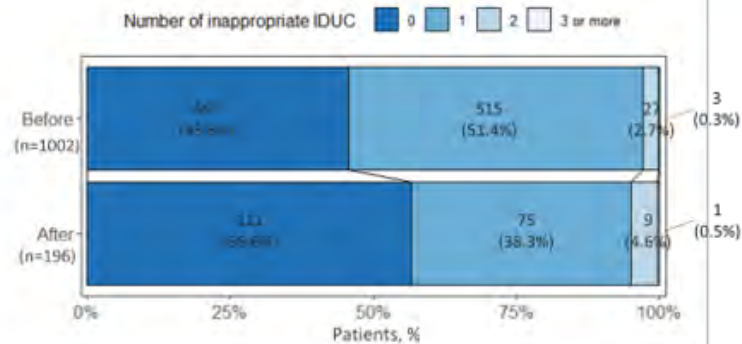
- Verspreiden aangepast protocol
- Posters
- Nieuwsbrieven

Feedback

- Terug geven aan lokale ambassadeur

Resultaat

De DIMPLE studie

Terugdringen (de-implementeren) van niet gepaste zorghandelingen waarvan de toegevoegde waarde voor de client niet is aangetoond

Fase 1: Welke niet gepaste zorghandelingen worden uitgevoerd in wijkverpleging en welke redenen er zijn voor het uitvoeren van deze handelingen

Fase 2: Het ontwikkelen van op maat gemaakte de-implementation strategieën.

Fase 3: De-implementeren van de niet-gepaste zorghandelingen

Vragenlijsten

Gebaseerd:

- 66 'Beter Laten' handelingen
- Richtlijnen van 2017 tot 2022
- Peiling van V&VN

Vragen:

Hoe vaak heb je in de afgelopen 2 maanden deze zorghandeling onnodig uitgevoerd.

- 'Iedere cliënt', 'Dagelijks', 'Wekelijks', 'Maandelijks', 'Nooit'

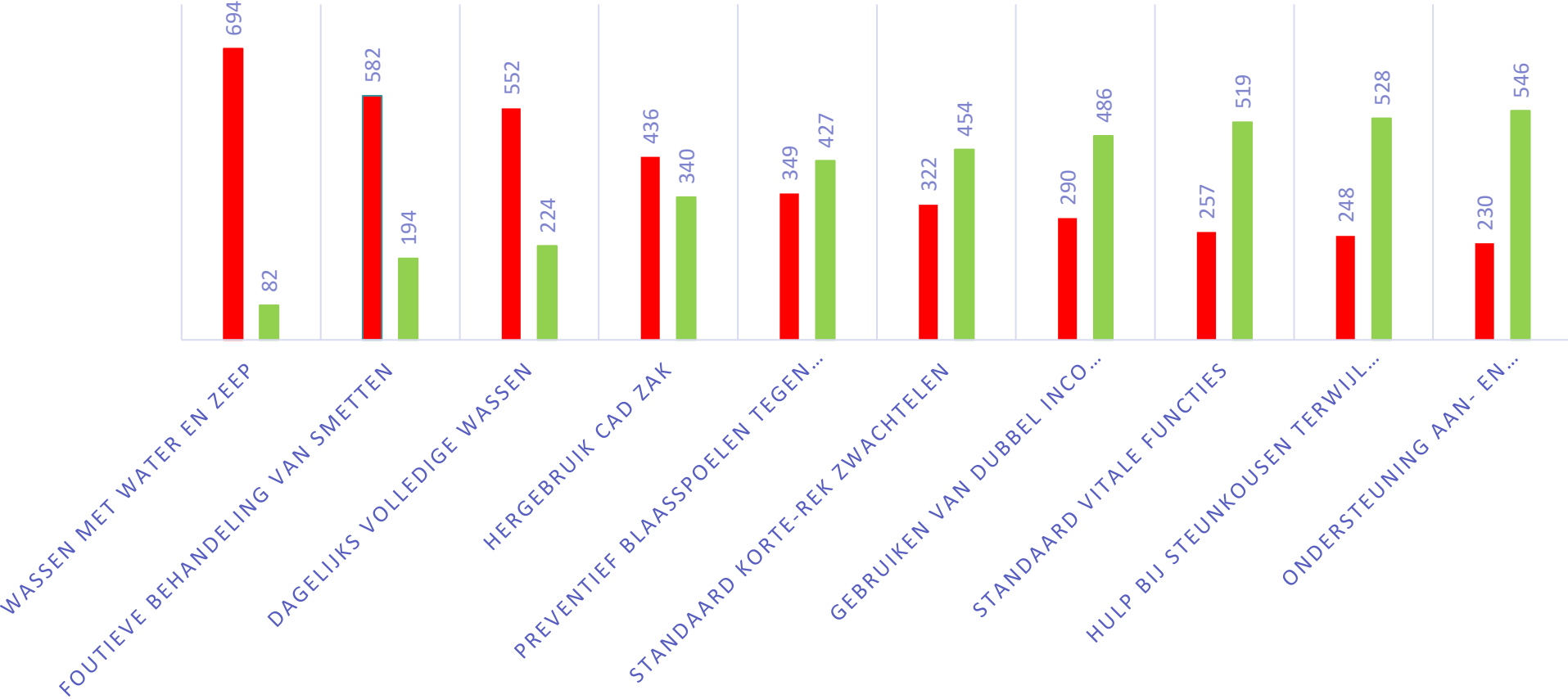
In totaal zijn er 776 vragenlijsten ingevuld

TOP 10 ZORGHANDELINGEN (N=776)

■ Ja ■ Nee

Welke informatie heb je nodig om op maat gemaakte de-implementatie strategieën te ontwikkelen?

- Welke redenen zijn er voor het uitvoeren
- Welke factoren zouden het terugdringen kunnen bevorderen
- Welke factoren zouden het terugdringen kunnen belemmeren

Factoren in kaart brengen

Deelnemers

- (wijk)Verpleegkundigen
- Verzorgenden
- Helpenden
- Kwaliteitsmedewerkers
- Managers

x7

x2

Maart 2022

Juni 2022

Factoren in kaart brengen

‘Tailored implementation checklist for determinants’ (TICD)

- Individuele zorgmedewerker
- Clienten en naasten
- Professionele interacties
- Organisationele factoren
- Stimulansen en benodigheden
- Maatschappij, wetgeving en zorgverzekeraars

Top 10 van de meest gebruikte niet-gepaste
zorghandelingen weergegeven

“ In hoeverre lever jij deze zorg aan cliënten
en wat vind je van het idee dat deze geen
toegevoegde waarde hebben voor de cliënt ”

Individuele zorgmedewerker

Belemmerende

- Dagelijkse routine
- De cliënt iets willen bieden
- Kennistekort en gebrek aan vaardigheden
- Inhoud van richtlijnen
- Aanbevelingen passen niet in de wijkcontext
- Variatie in indicatiestellingen

Bevorderende

- Begeleiding voor indicatiestelling
  - Zelfredzaamheid meenemen
- Cursussen en trainingen voor het ontwikkelen van vaardigheden
- Updates krijgen over veranderingen in richtlijnen en innovaties

Clienten en naasten

Belemmerende

- Vinden dat ze recht hebben op zorg
- Hoge en onrealistische verwachtingen
- Sociaal contact
- Ervaringen dat cliënten bij terugdringen van zorg switchen naar andere zorgaanbieders

Bevorderende

- Willen zelfstandig en zelfredzaam zijn
- Inzien van voordelen om zelfredzaam te worden

Professionele interacties

Belemmerende

- Voorschrijven van niet gepaste zorghandelingen door huisartsen
- Verwachtingen scheppen bij cliënten en naasten
- Overdracht van het ziekenhuis naar de wijk gaat niet volgens afspraak
- Gebrek aan stimuleren van zelfredzaamheid in ziekenhuizen
- Communiceren met andere disciplines

Bevorderende

- Samenwerken met vrijwilligers of maatschappelijk werkers
- Samen met andere disciplines niet gepaste zorg aanpakken
- interdisciplinaire samenwerking faciliteren

Welke beïnvloedende factoren zijn van toepassing bij jullie niet gepaste zorghandeling?

Bedenk in tweetallen minimaal 3 belemmerende en 3 bevorderende factoren

De-implementeren in de praktijk

De 6 teams zijn momenteel 3-6 maanden bezig met de-implementeren

ADL:

- 4375 Minuten = +/- 72 uur afgebouwd per week

Steunkousen:

- 2710 Minuten = +/- 45 uur afgebouwd per week

Zwachtelen:

- 350 Minuten = +/- 5 uur afgebouwd per week

De-implementatie strategieën

Opleiden en inzetten van de-implementatie ambassadeurs

- medewerkers coachen, informeren over het niet gepaste zorghandelingen, voortgang monitoren en delen met het team en de organisatie

Samenwerkend netwerk creëren

- Bijvoorbeeld met huisartsen en ergotherapeuten
- Steunkousen spreekuur

In gesprek gaan met de cliënt en naasten

- betrekken bij het de-implementeren
- Voorbereiden om actief deel te nemen, vragen te stellen en samen afspraken te maken

Vragen?

Leids Universitair
Medisch Centrum

Bedankt voor uw aandacht

I.van_Bodegom-vos@lumc.nl

a.h.brunsveld-reinders@lumc.nl

m.cremers@erasmusmc.nl

